

MODERNA MUSEET

Stockholm 2026-09-16

Diarienn Moderna Museet: MM 2026/114

Mottagare: Kulturdepartementet

Diarienn Kulturdepartementet: Ku2026/00479

Remissvar Ett investeringsprogram för kultur (SOU 2026:31)

Moderna museet får härmed avge följande synpunkter på betänkandet/remissen Ett investeringsprogram för kultur (SOU 2026:31)

Sammanfattning

Moderna museet instämmer i flera delar av betänkandets förslag och välkomnar ambitionen att stärka kulturens betydelse i samhället, kulturens finansiering och att möjliggöra större privata investeringar i kulturlivet.

Moderna museet tillstyrker att skattereduktion för gåvor till kulturen är ett viktigt incitament och kan göra det mer attraktivt för privatpersoner och företag att donera medel till kulturverksamheter.

Moderna museet vill även lyfta fram att privat finansiering inte bör betraktas som ett substitut utan som ett komplement, den offentliga grundfinansieringen får inte minska.

Moderna museet vill framhålla vikten av att system för privat finansiering utformas så att kulturinstitutionernas integritet, oberoende och konstnärliga frihet värnas. En ökad privat finansiering kan innebära ett större beroende av enskilda givares intressen, vilket gör det särskilt viktigt att upprätthålla principen om armlängds avstånd.

Moderna museet ser även risker för att förslagen om skattereduktion och matchning får olika genomslag för olika kulturverksamheter, eftersom förutsättningarna att attrahera privat finansiering varierar.

Moderna museet anser att investeringsprogrammet även bör kunna ge utrymme för ekonomiska incitament som stimulerar privata investeringar i professionell konstnärlig gestaltning och konstnärliga kvaliteter i samband med ny- och ombyggnadsprojekt.

I det följande redovisar Moderna museet mer i detalj sina synpunkter på författningsförslaget.

MODERNA MUSEET

7.1 Ta fram ett investeringsprogram för kultur

Moderna museet tillstyrker förslaget. Ett långsiktigt och strategiskt arbete för breddad kulturfinansiering kan skapa bättre förutsättningar för offentlig och privat samverkan samt ett ökat privat engagemang i och kunskap om kultur.

Ett utvecklat fundraisingarbete kan ge institutionen nya relationer med företag, stiftelser och privatpersoner. Det kan även bidra till att synliggöra kulturens betydelse för exempelvis: demokrati, utbildning, kreativitet, regional utveckling, social sammanhållning och inspiration och innovation.

Moderna museet ser att ett mer omfattande fundraisingarbete kräver investeringar i resurser och kompetens för givarrelationer, administration och kommunikation.

Ökad privat finansiering ställer också krav på styrning för att beakta armlängdsprincipen och värna den konstnärliga friheten, då en möjlig strategisk baksida är att finansieringen kan bli mer beroende av givarnas intressen. Privata finansiärer har ofta större intresse av avgränsade, synliga eller prestigefyllda satsningar än av verksamheternas löpande basbehov.

Kulturpolitiska prioriteringar bör kunna ange övergripande mål och inriktning men bör inte innebära innehållsmässig eller ideologisk styrning av den konstnärliga verksamheten.

Moderna museet vill understryka att privat finansiering och offentlig matchning inte bör betraktas som ett substitut utan som ett komplement till den offentliga finansieringen. Satsningar på breddad finansiering bör inte finansieras genom minskning eller omfördelning av befintliga kulturanslag.

Moderna museet anser att investeringsprogrammet även bör kunna omfatta andra ekonomiska incitament än de som är direkt kopplade till gåvor och donationer. Regeringen bör särskilt överväga ekonomiska incitament som kan stimulera privata aktörer inom bygg-, fastighets- och samhällsbyggnadssektorn att investera i professionell konstnärlig gestaltning och i arkitektoniska, formmässiga och designrelaterade kvaliteter vid ny- och ombyggnationsprojekt. Sådana insatser kan bidra till konstnärliga och sociala kvaliteter i den byggda miljön, ge långsiktig kvalitet och gestaltningsmässiga värden större utrymme samt skapa bättre förutsättningar för yrkesverksamma konstnärer och andra professionella aktörer inom arkitektur, form och design.

Staten har historiskt använt andra ekonomiska styrmedel för att stimulera investeringar i konst och konstnärlig gestaltning. Ett exempel är de förmånliga statliga lån som infördes 1962 för offentliga konstverk i samband med bland annat byggande av bostadsområden, skolmiljöer, torg

MODERNA MUSEET

och parker. Systemet skapade incitament för såväl privata som offentliga byggherrar att investera i konstnärliga kvaliteter i offentliga miljöer och stärkte samtidigt förutsättningarna för yrkesverksamma konstnärer. Ett framtida investeringsprogram bör på motsvarande sätt kunna bidra till långsiktig kvalitet och till att estetiska, konstnärliga och gestaltningssmässiga värden inom konst, arkitektur, form och design tas till vara och utvecklas.

7.2 Inför en skattereduktion för gåvor till kultur

Moderna museet tillstyrker förslaget. En skattereduktion för gåvor till kulturen är ett viktigt incitament och kan göra det mer attraktivt för privatpersoner att donera medel till kulturverksamheter.

Moderna museet är samtidigt medvetet om att en utvidgad skattereduktion innebär minskade skatteintäkter för staten, men instämmer i bedömningen att de till viss dels kompenseras genom ökade skatteintäkter på varor, tjänster och löner som blir ett tillskott till kommun- och statskassa.

Moderna museet instämmer i att ett tak på en miljon kronor med 25 procents skattereduktion vore att föredra.

7.2.2 Gåvor till kulturverksamhet som bedrivs av det offentliga

Moderna museet tillstyrker förslaget att statliga förvaltningsmyndigheter som bedriver för allmänheten öppen kulturverksamhet ska kunna godkännas som gåvomottagare.

Moderna museet anser samtidigt att den fortsatta beredningen bör säkerställa tydliga former för offentliga kulturinstitutioners mottagande av skattegynnade gåvor. Regelverket bör värna institutionernas integritet och oberoende samt ge stöd för hantering av intressekonflikter, transparens och beslutsordning vid större gåvor.

7.3 Skapa nya incitament genom matchning

Moderna museet ser att matchning kan stimulera större investerings- eller utvecklingsprojekt, forskning, bevarande och utveckling av samlingen och digitalisering av densamma.

En kulturmatchning för strategiska investeringar skulle kunna bli väldigt attraktivt för statliga kulturinstitutioner. Kampanjer skulle kunna skapas/möjliggöras för nya museibyggnader, större renoveringar, digitalisering, samlingsvård, internationella satsningar, större konstnärliga produktioner, ökad tillgänglighet samt för verksamhet riktad mot barn och unga.

MODERNA MUSEET

Moderna museet vill belysa att matchningen som föreslås i betänkandet är inte helt ”automatisk” i betydelsen ”garanterad”. Om de avsatta statliga medlen inte räcker föreslås att matchningsprocenten kan reduceras och att kvarvarande medel fördelas proportionellt.

Moderna museet ser en risk om handläggning av ansökan om matchning tas i efterhand då planering behöver ske i god tid. Båda parter, givare och mottagare, bör kunna veta före donationen vilken offentlig förstärkning som faktiskt kommer att ges.

Moderna museet är tveksamma till att förslaget om skattereduktion och matchning kommer att gynna alla kulturverksamheter. En stor institution med ett starkt varumärke, centralt läge, välbeställd publik och etablerade företagskontakter kan ha betydligt lättare att attrahera donationer än en mindre institution eller verksamhet med smalare publik. Crowdfunding och andra insamlingskampanjer kan vara resurskrävande för mindre verksamheter att driva, även om offentlig matchning samtidigt kan öka incitamentet för givare att bidra.

Beslut i detta ärende har fattats av överintendenten Tone Hansen. Deltagande i ärendets slutliga handläggning har varit sponsringsansvarig Katarina Swanström, t.f. avdelningschef Statens konstråd Henrik Orrje, t.f. avdelningschef ArkDes Jessica Segerlund, ekonomichef Elisabet Waern och kommunikationschef Tove Nilson, den sistnämnda föredragande.